

Er en ny krig på vei?

En analyse av maktforholdet, og to av dagens betente situasjoner, mellom USA og Kina.

Navn: Siri Marte Lyngstad Aulie

Emnekode: POL2900

Emne: Internasjonal Politikk

Institutt for sosiologi og statsvitenskap, Norges Teknisk Naturvitenskaplige Universitet

Bacheloroppgave, våren 2019

Sammendrag:

Oppgaven tar for seg en analyse av maktforholdet mellom USA og Kina, og hvordan dette har utviklet seg frem til i dag. Graham Allison's Thucydides felle foreslår at når en voksende makt truer den ledendes makt blir utfallet mest sannsynlig krig. Oppgaven diskuterer videre hvordan dagens handelskrig og situasjonen i Sør-Kina havet kan utløse en potensiell krig.

Innholdsfortegnelse:

1. Innledning	s. 4
1.1. Introduksjon	s. 4
1.2. Presentasjon av problemstilling og avgrensning av oppgaven	s. 4
1.3. Tidligere forskning	s. 5
1.4. Oppgavens oppbygging	s. 5
2. Teoretisk rammeverk og historisk bakteppe	s. 6
2.1. Makt	s. 6
2.2. Thucydides fellen	s. 6
2.3. Andre teorier og maktendring:	s. 7
2.4. USA og Kinas historie	s. 8
3. Metode	s. 9
3.1. Data	s. 9
3.2. Variabler	s. 10
3.3. Kvalitet i forskningen	s. 10
4. Presentasjon av funn og analyse	s. 11
4.1. Maktforholdet mellom USA og Kina	s. 11
4.1.1. Økonomisk maktforhold og bruttonasjonalprodukt	s. 12
4.1.2. Militærmakt og militærkapasitet	s. 14
4.2. Situasjoner som kan utløse krig	s. 17
4.2.2. Handelskrigen	s. 17
4.2.3. Situasjonen i Sør-Kina havet	s. 19
5. Konklusjon og avslutning	s. 20
5.1. Blir det krig?	s. 20
5.2. Avslutning	s. 21
6. Litteraturliste	s. 22

1. Innledning

1.1. Introduksjon:

«La Kina sove, for når hun våkner, vil hun endre verden» skal Napoleon Bonaparte ha sagt for rundt to hundre år siden (Allison, 2017). Om dette var noe han faktisk sa og om dette er et direkte sitat kan vi ikke være sikre på, men det var i så fall ingen dårlig spådom for fremtiden. Mitt bilde av Kina har vært mye påvirket av hvordan norsk massemedia og kultur har presentert landet i Øst. Det startet vel tidlig som et spedt bilde av rismarker og sur-søt saus, som har utviklet seg til et bilde av en stormakt i utvikling som noen ganger virker helt umulig å stoppe. Det er dette utviklede bilde av Kina oppgaven ønsker å belyse. Jeg ønsker å se på dagens maktforhold mellom Kina og den ledende stormakten USA og om det finnes noen mulighet for at det kan utvikle seg krig¹ mellom landene. USA har siden Sovjetunionens fall og den kalde krigens slutt sittet med en suverenitetsposisjon i verden uten noe særlig form for konkurranse fra andre land, men nå kan det virke som Kina er oppe og snuser på tronen. Dersom dette stemmer, hva er det som kan utløse en krig mellom landene? Eurasia Group, som er verdensledende når det gjelder politisk risikoanalyse, har USA-Kina forholdet som en av de største geopolitiske risikoene i verden i 2019 (Eurasia Group, 2019).

1.2. Presentasjon av problemstilling og avgrensning av oppgaven:

Boken som inspirerte hele oppgaven er Harvard-professor Graham Allison's bok om Thucydides fellen. Denne går ut på at: når en voksende makt truer med å erstatte den ledende makten er det mest sannsynlige utfallet krig (Allison, 2017). Det jeg ønsker å se på i denne oppgaven er om Kina faktisk nærmer seg USAs maktposisjon, og to situasjoner som eventuelt kan utløse en krig. Det er i denne oppgaven kun sett på økonomisk og militær makt da det er disse man kan vurdere som viktigst foran en eventuell krig. Det jeg vil ha svar på i oppgaven er hvordan det økonomiske og militære maktforholdet mellom Kina og USA er i dag og hvordan det har endret seg de siste årene. Kan vi se en trend som viser at en krig er sannsynlig? Videre ønsker jeg svar på hvordan og om den pågående handelskrigen og konflikten i Sør-Kina havet kan utløse en storkrig mellom landene.

---

¹ Krig i denne oppgaven refererer til væpnet konflikt.

Problemstillingen i denne oppgaven blir derfor: *Hvordan har maktforholdet mellom Kina og USA endret seg, kan dagens handelskrig og konflikten i Sør-Kina havet utløse en potensiell storkrig?*

Det er selvfølgelig mange situasjoner og hendelser som kan utløse en potensiell krig mellom USA og Kina, men man får ikke diskutert alle disse i løpet av en bacheloroppgave. Jeg har derfor valgt å fokusere på noen få av de jeg ser på som viktigst og som Eurasia Group nevner i sin politiske risikoanalyse for 2019 (Eurasia Group, 2019). De to situasjonene som jeg har valgt å fokusere på er derfor som tidligere nevnt den pågående handelskrigen og konflikten i Sør-Kina havet som ikke ennå har funnet noen beslutning.

Graham Allison's bok gir en grundig analyse av hvordan kriger i verden har oppstått tidligere og bruker dette for å forklare hvordan man kan forhindre dette i dag. Han redegjør for Kinas utvikling og hvordan dagens USA-Kina forhold kan forklares ved å se på historien. Samtidig stiller han spørsmål ved om man kan se de samme trendene i dagens verden før han til slutt forklarer hvorfor krig ikke er unngåelig. Der Allison velger å fokusere på å forklare dagens relasjon mellom Kina og USA ved å se på tidligere hendelser har jeg ønsket å diskutere om Kina faktisk nærmer seg USAs maktposisjon eller om denne persepsjonen er overdrevet. Samtidig vil jeg også diskutere hvordan forholdet eventuelt kan gjøre at to av dagens betente situasjoner kan føre til krig.

1.3. Tidligere forskning:

Graham Allison antyder gjennom sin bok at Kina og USA er på vei mot krig, men at dette ikke er unngåelig (2017), mens James Dobbins også har diskutert at en krig med Kina ikke er usannsynlig (2012). Samtidig nevner Michael Beckley i sin artikkel om makt at USAs militære og økonomiske makt i realiteten er mye større enn mange antar (2018). Den generelle konsensusen virker å være at selv om en krig ikke er usannsynlig vil den ikke oppstå med det første. Både Dobbins og Allison nevner konflikten i Sør-Kina havet som en viktig kilde konflikt og mulig årsak til krig (Dobbins, 2012; Allison 2017).

1.4. Oppgavens oppbygging:

Først vil jeg presentere noen sentrale begreper som vil bli brukt i oppgaven. Deretter vil jeg redegjøre for Graham Allison's Thucydides felle. For å gi oppgaven nyanse vil jeg også, i noe kortere form, presentere noen andre maktfordelingsteorier. Fordi jeg finner det relevant så vil

jeg også skrive kort om USA-Kina forholdets historie. Videre vil jeg presentere metodene som er brukt i oppgaven og diskutere kvalitet i forskningen. Deretter vil jeg vise frem funnene mine og diskutere disse før jeg til slutt konkluderer.

2. Teoretisk rammeverk og historisk bakteppe

2.1. Makt:

Et viktig spørsmål når man skal diskutere makt og maktendringer er jo hva det er som gjør et land mektigere enn et annet. Makt defineres ofte som et lands mulighet til å forme verdenspolitikken etter sine interesser, men å måle dette er vanskelig. Derfor velger de fleste å måle makt gjennom økonomiske og militære ressurser (Beckley, 2018). Det er også på denne måten jeg har valgt å måle maktforholdet mellom USA og Kina i min oppgave. På en annen side er det viktig å nevne at noen velger å måle makt gjennom utfall; altså hvor mange konflikter og uenigheter man kommer seirende ut av. Det som kan være vanskelig med denne metoden er å finne ut hvem som faktisk kom seirende ut av en forhandling. For kanskje var det ingen av landene som faktisk fikk det slik de ville det (Beckley, 2018). Jeg har derfor konkludert med at denne typen måling av makt ikke passer for min oppgave.

Etter andre verdenskrig fikk vi to supermakter i verden; USA og Sovjetunionen. Verden var altså lenge multipolar, men som vi kjenner historien så var ikke denne multipolare maktsituasjonen mellom USA og Sovjetunionen særlig fredelig. Hele den denne perioden var de to landene i en kald krig. Da denne endte og Sovjet falt gikk vi over til en unipolar verden. Dette betyr at eneste supermakt som var igjen i verden var USA (Beckley, 2018; Wohlforth, 1999). Denne situasjonen har vært uendret i flere ti-år nå. Det er de siste årene at man har begynt å tenke at Kina kan komme opp og ta over plassen som Sovjet en gang hadde.

2.2. Thucydides fellen:

Som tidligere nevnt var det Graham Allison's bok om Thucydides fellen som inspirerte oppgaven. Boken har blitt kalt både velstrukturert (Prueher, 2017), fin og innsiktsfull av andre forskere (Wu, 2018). Boken diskuterer i all hovedsak om Kina er på vei mot en skjebne som ender i krig slik som Athen og Sparta gjorde i det gamle Hellas.

Boken er basert på utsagnet fra den greske historikeren Thucydides som forklarte at «det var Athens vekst og frykten dette innstilte i Sparta som gjorde krig unngåelig». Krigen han

skildret var Pelopponeser krigen som fant sted i Hellas for 2500 år siden (Allison, 2017). Det var Allison som først omtalte fenomenet som Thucydides fellen i 2012 og fant at den samme forklaringen kunne brukes på mange av de krigene som kom etter. Han har definert Thucydides fellen som: «når en voksende makt truer å erstatte den ledende makten er krig det mest sannsynlige utfallet» (Allison, 2017). Dette kan stemme selv om intensjonen til gruppen eller landet ikke er å overta makten, angripe eller true den ledende makten. Han forklarer dette med at det innstiller en frykt hos den ledende makten. Det var dette som skjedde hos Sparta da Athen vokste, og det var også dette som skjedde mellom Storbritannia og Tyskland før første verdenskrig. Da han studerte fenomenet fant Allison selv at krig ble utfallet i 12 av 16 tilfeller de siste 500 årene. I de fire tilfellen hvor det ikke endte i krig måtte partene gjennomgå store endringer i både sine holdninger og sine handlinger (Allison, 2017a, s. xvii). Det er derfor det er å lett å tenke at krig kan virke sannsynlig mellom Kina og USA.

Thucydides merket seg tre viktige pådrivere som ledet til krigen mellom Sparta og Athen. Den første var *interesser*. Dette gjaldt nasjonale interesser som egen suverenitet og nasjonal sikkerhet hos både Sparta og Athen. Når Athen begynte å nærme seg Spartas allierte følte de ikke lenger at de kunne tolerere sin egen posisjon og så ingen annen utvei enn krig. Den andre pådriveren var *frykt*. Dette gjelder i hovedsak menneskenes persepsjon av forholdene. De som leder maktene påvirkes av sine persepsjoner av hendelser og situasjoner, og disse er påvirket av emosjoner. Frykt kan ofte føre til misforståelser og overdrivelser (Allison, 2017, s. 39). Som alle oss andre påvirkes også statsledere og viktige beslutningstakere av følelser. Dersom man misforstår et signal og frykter et angrep kan man risikere å foreta forhastede beslutninger. Den siste pådriveren var *ære*. Det er kanskje rimelig å anta at ære ikke er like viktig i dagens moderne verdenssamfunn som det var på den tiden, men man kan se det i sammenheng med et lands identitet og verdier. Samtidig som Athen utviklet seg vokste også deres selvtillit og forventninger til andre land (Allison, 2017, s. 39). Ære refererer altså til et lands selvoppfatning. Ettersom man føler seg mektigere vil man forlange mer respekt og man vil forvente å bli behandlet på en annen måte enn man kanskje har blitt tidligere.

2.3. Andre teorier om maktendring:

Når man tar for seg maktforhold er det viktig og også se på hva andre teorier sier om det samme temaet. For eksempel finnes det en teori om unipolaritet som blir kalt hegemonisk stabilitetsteori. Dette er en teori som etter 1945 har vært meget populær blant amerikanske statsvitere. Den går ut på at stabilitet og økonomisk åpenhet i verden er mest sannsynlig når

man har én dominant stat på toppen – altså en hegemon (Webb & Krasner, 1989). William C. Wohlforth skrev i 1999 om stabiliteten i en unipolar verden. Han kom med tre hovedargumenter for at en unipolar verden var en stabil verden: For det første mente han at systemet var entydig unipolart. Altså at USA hadde en suverenitet som ingen land i verden kunne nærme seg. De var størst på både økonomisk, militært, teknologisk og geopolitisk plan (1999). Altså hadde USA overtaket i alle maktdimensjonene som man anser som viktigst. Videre mente han at den daværende unipolariteten var meget tilbøyelig for fred ettersom mange aspekter som kunne føre til konflikt var borte. Til slutt trakk han frem at den daværende unipolariteten ikke bare var fredfull på det tidspunkt men at dette også ville vare (Wohlforth, 1999).

Den hegemoniske stabilitetsteorien gir et litt annet perspektiv hvordan en verdensorden med en ledende makt kan se ut enn det Thucydides fellen fremstiller. Samtidig finnes det mange andre teorier som man kan referere til som syklusteorier. Disse ligner på det Thucydides fellen forteller. For eksempel har vi Toynbees maktbalanse teori. Denne går ut på at når en supermakt holder en ledende posisjon i verden provoserer dette en opposisjonende makt og dette ender i krig. Som regel taper opposisjonen og flere små-kriger og konflikter følger som etterhvert løses og man får en lang fredfull periode før det kommer en ny opposisjonende makt. Dette mener han skjer ca. hvert hundre år (Levy, 1985). Dersom vi tenker at andre verdenskrig var den siste store krigen så spår denne teorien at vi vil få en ny en om få ti-år.

2.4. USA og Kinas historie:

For å forstå dagens situasjon mellom USA og Kina er det rimelig å se litt på historien deres. Kina har en lang historie, men Folkerepublikken Kina slik vi kjenner den i dag ble opprettet så sent som i 1949 av kommunistpartileder Mao Zedong. Han var leder i kommunistpartiet og etter at de vant over Chiang Kai-Sheks nasjonalistregjering flyktet Chiang og hans tropper til Taiwan. På denne tiden uttrykte USA sin støtte til Chiangs parti. Dette ledet også til USAs støtte til Chiangs regjering i Taipei, Taiwan (Council of Foreign Relations, 2019). Dette ble starten på ett langt og vanskelig USA-Kina forhold.

Da Koreakrigen brøt ut støttet de hver sin side og USA støtter Tibetansk side i opprøret i 1959. I 1971 tar forholdet en liten vending da Kinas ping-pong lag inviterer amerikanske spillere til landet sitt sammen med amerikanske journalister. Utenriksminister Henry Kissinger besøker også landet. Samme år så anerkjenner FN folkerepublikken Kina. Selv om USA i årene etter også anerkjenner folkerepublikken Kina bryter de ikke sine løfter til Taiwan

helt. I 1989 så dreper det kinesiske militære flere hundre personer som protesterer for demokratisk reform og slutt på korrupsjon. Da fryser USA alle relasjoner til USA. Når 2000-tallet kommer så normaliseres handelsforholdet mellom de to landene og Kina blir USAs andre største handelspartner. Videre har Kina tidligere lovet en fredfull utvikling men øker i 2007 militærbudsjettet sitt. Etter finanskrisen i 2008 blir Kina i 2010 verdens andre største økonomi. I 2012 får Kina et nytt lederskap og Xi Jinping går inn som president hvor han lover å gjøre Kina bedre igjen. Når 2015 kommer så advarer USA Kina mot å fortsette militariseringen i Sør-Kina havet, og i 2018 annonserer USAs president Donald Trump nye tariffier på kinesisk import (Council of Foreign Relations, 2019). Vi kan se gjennom historien at USA og Kina ikke har hatt et spesielt godt forhold til hverandre. De har opp gjennom startet opp et diplomatisk forhold gjennom handel og statsbesøk, men det har ofte oppstått hendelser som har fryst forholdet igjen.

3. Metode

I denne delen av oppgaven skal jeg belyse hvilken metode som er brukt for å innhente data, mine variabler, og styrker og svakheter i forskningen. Jeg har valgt å gjøre en empirisk analyse av tall og artikler som jeg tror vil kunne gi best svar på problemstillingen min.

3.1. Data:

Forskningsspørsmålet mitt omhandler maktforholdet mellom Kina og USA, og hvordan to betente situasjoner kan utløse en eventuell krig mellom disse landene. Jeg har i oppgaven valgt å fokusere på maktdimensjonene økonomisk makt og militærmakt. Makt kan være vanskelig å måle ettersom hva man tenker er de viktigste aspektene ved eksempelvis økonomi og militær. Jeg har i min oppgave valgt å fokusere på landenes bruttonasjonalprodukt (BNP), og antall soldater og militærutgifter for å gi en pekepinn på hvordan de står i forhold til hverandre. BNP referer til den årlige summen av alle tjenester og varer som produseres i et land minus de tjenester og varer som brukes under produksjonen (SSB, 2018). For å fremstille disse målene har jeg valgt å bruke Excel å lage et linjediagram som viser Kina og USA i forhold til hverandre. Dataene er hentet fra Verdensbanken og SIPRI. Dataene vil gi en pekepinn på hvordan maktforholdet mellom Kina og USA har utviklet seg og vi kan se den reelle forskjellen i økonomisk makt og militærmakt.

Jeg ønsket å se på noen av dagens spesifikke situasjoner og hendelser som landene står

overfor. På grunn av begrensningen som må gjøres i en bacheloroppgave visste jeg at jeg ikke kunne fokusere på så mange. Jeg brukte Eurasia Group sin rapport om årets største geopolitiske risikoer som en pekepinn på hvilke hendelser og situasjoner jeg kunne fokusere på. Samtidig ville jeg fokusere på noen som har vært fremtredende i media de siste årene. Derfor falt valget på handelskrigen og konflikten i Sør-Kina havet. Dersom en krig skulle utbryte er det rimelig å anta at de finnes mange underliggende årsaker til dette, men det er altså disse jeg har valgt å fokusere på. Når jeg skal diskutere handelskrigen og konflikten i Sør-Kina havet har jeg valgt å bruke fagfelleverderte artikler som grunnlag. På grunn av at det tar lang tid å få publisert en fagfelleverdt artikkel i et tidsskrift har jeg benyttet meg av noen nyhetsartikler fra anerkjente mediehus for å holde oppgaven min oppdatert på de siste store utviklingene i situasjonene.

3.2. Variabler:

Ettersom min oppgave er noe to-delt er det flere variabler. Først har vi den uavhengige variabelen som er Kinas og USAs økonomiske utvikling der den avhengige variabelen er maktendring. Senere i oppgaven vil jeg beskrive linjediagrammene og den informasjon jeg vil bruke for å diskutere en potensiell krig mellom USA og Kina. Siden jeg også ønsket å se på noen spesifikke hendelser eller situasjoner som kan utløse en krig blir også handelskrigen og konflikten i Sør-Kina havet uavhengige variabler, men her blir den avhengige variabelen muligheten for krig.

3.3. Kvalitet i forskningen:

For å se på kvaliteten i oppgaven vil jeg ta for meg oppgavens reliabilitet, validitet og generaliserbarhet. Reliabiliteten i oppgaven referer til påliteligheten i oppgaven. Altså om en annen ville komme frem til samme svar som meg i sin oppgave. I dette tilfellet er det vanskelig å si ettersom denne oppgaven ikke bare baserer seg på tall og målinger men tekstinformasjon. Man vil alltid prøve å bringe et objektivt syn på informasjonen man har funnet, men alle forskere vil bringe med seg påvirkning fra det samfunnet og det verdisynet den enkelte sitter inne med. Det er rimelig å anta at jeg kan være mer påvirket av et vestlig og amerikanisert samfunn og verdisyn hvor jeg kan konkludere annerledes enn noen med et kinesisk og Øst-Asiatisk verdisyn. Dette kan derfor gi forskjellige resultater for andre.

Validitet i forskningen går ut på om man måler det man faktisk ønsker å måle. Altså om resultatene er gyldige og om mine funn faktisk kan gi svar på om Kina og USA er på vei mot

en krig eller ikke. Validiteten i forskningen styrkes av at jeg kan måle maktforholdet gjennom riktige tall som er utarbeidet av Verdensbanken. Det som kan være med å svekke validiteten i min oppgave er det at jeg forholder meg til sekundærlitteratur. Altså er det ikke jeg som har intervjuet eller drevet observasjoner, men jeg har fått informasjon fra andre som kan være påvirket av deres eget syn på situasjonene jeg tar opp.

Angående generaliserbarhet er ikke min oppgave skrevet for å forklare et generelt fenomen, men for å se spesifikt på situasjonen mellom USA og Kina. Den er derimot skrevet for å belyse en av dagens verdensordens største utfordringer. Selv om vi ikke kan vite nøyaktig hva fremtiden bringer, kan vi diskutere den i lys av hvordan maktforholdet mellom USA og Kina har sett ut og ser ut nå.

4. Presentasjon av funn og analyse

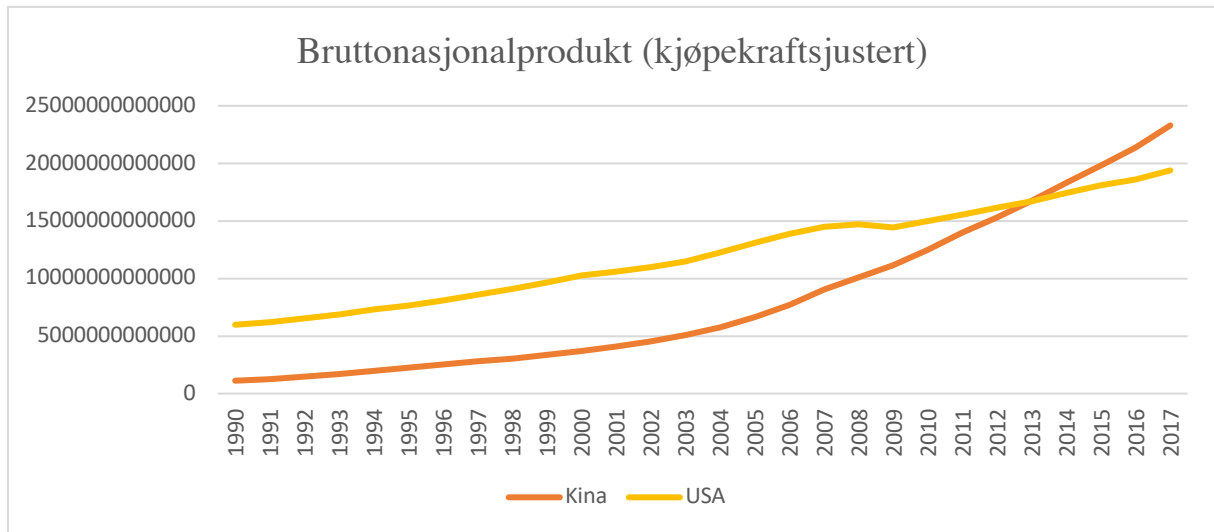
I denne delen av teksten vil jeg presentere mine funn og utføre analysen. Først vil jeg presentere de funnene relatert til økonomisk makt. Deretter vil jeg presentere funnene relatert til militær makt. Videre vil jeg diskutere hvorvidt handelskrigen og konflikten i Sør-Kina havet kan utløse en potensiell krig mellom de to landene.

4.1. Maktforholdet mellom USA og Kina

Vi har allerede etablert at USA og Kinas forhold har vært det vi kan kalle et av-og-på forhold helt siden opprettelsen av folkerepublikken i 1949. Det var på denne samme tiden at USA virkelig begynte ferden mot å bli den ledende supermakt i verden. Maktforholdet har derfor helt siden Folkerepublikken Kinas begynnelse vært i stor favør for USA. Det vi skal se på her er om dette har endret seg og samtidig diskutere hvilke konsekvenser dette kan ha.

4.1.1. Økonomisk maktforhold og bruttonasjonalprodukt

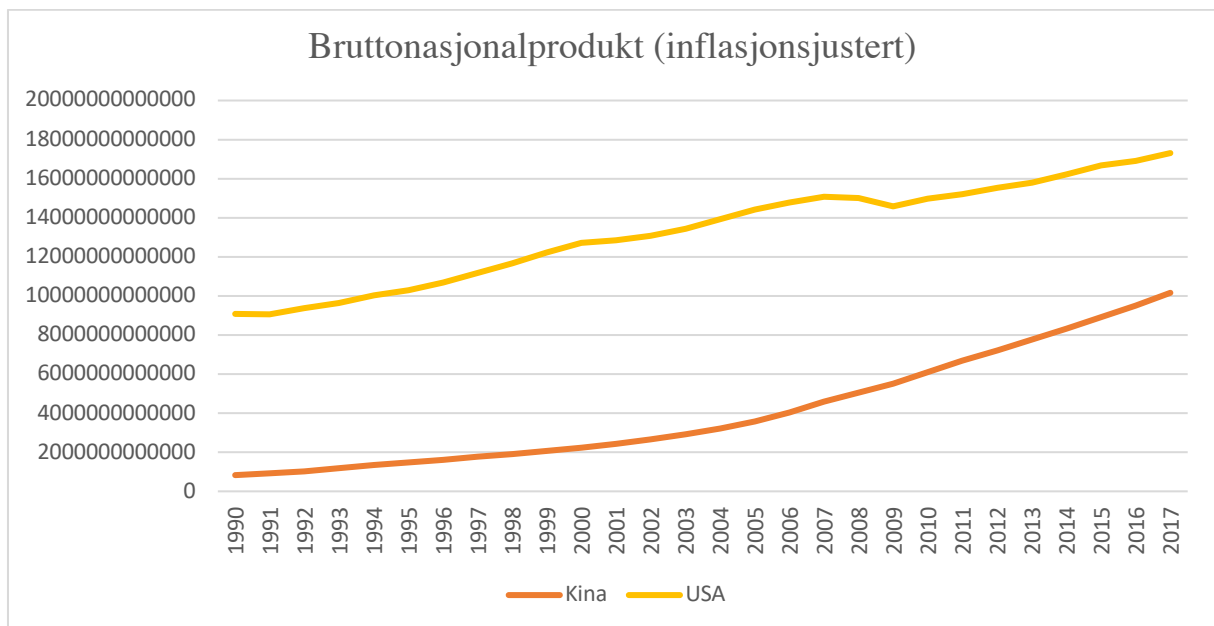
Bruttonasjonalprodukt (kjøpekraftsjustert):

Figur 1.

Dette diagrammet viser Kina (oransje) og USAs (gul) BNP per innbygger i årene fra 1990 til 2017. Denne er kjøpekraftsjustert som betyr at BNP er uttrykt i PPP-dollar som er en internasjonal dollar (PPP=Purchasing Power Parity - Kjøpekraftsenheter). Her tar man hensyn til prisnivået og kjøpekraften i hvert land når man gjør utregningen. Dette utjevner forskjell i pris og valuta (Verdensbanken, 2019).

Bruttonasjonalprodukt (inflasjonsjustert):

Figur 2.

Dette diagrammet viser BNP i de samme årene, men denne er inflasjonsjustert. Dette diagrammet viser dermed bruttoverdier av alle produsentene i landenes økonomier pluss produktskatt og minus eventuelle subsidier som ikke er inkludert i verdien av produktene. Dataene er i amerikanske dollar slik den var i 2010 og er beregnet gjennom offisielle valutakurser (Verdensbanken, 2019).

Thucydides fellen foreslår at dersom en makt truer å erstatte den ledende makten er krig det mest sannsynlige utfallet. Så før jeg tar for meg handelskrigen og konflikten i Sør-Kina havet som utløsende årsaker til krig trenger vi å se på om Kina i det hele tatt truer med å erstatte USAs maktposisjon. BNP er det beste målet tilgjengelig som viser maktdynamikken mellom to land. Den sier noe om både militær, økonomisk og politisk makt (Casetti, 2003). Vi kan i det første diagrammet om BNP per innbygger se at Kina allerede har passert USA her. Samtidig ser vi at det fantes en lik utvikling mellom de to landene fra 1990 og frem til starten av 2000-tallet. Da begynte Kinas BNP per innbygger (i PPP) å vokse raskere enn USAs. Vi ser også at USA hadde en liten nedgang etter den globale finanskrisen i 2008 som Kina ikke ble preget av.

I det andre diagrammet som viser en inflasjonsjustert BNP ser vi imidlertid at Kina fortsatt er et stykke unna USA. Vi ser at Kina nettopp har passert USAs tall fra 1990. Det er imidlertid viktig at vi husker at Kina startet sin økonomiske utvikling lenge etter USA og at den generelle trenden i diagrammet er at gapet mellom de to landene har blitt mindre og mindre etter ca. 2007. Det er derfor rimelig å anta at dersom trenden vil fortsette så vil Kina kunne gå forbi USA også her.

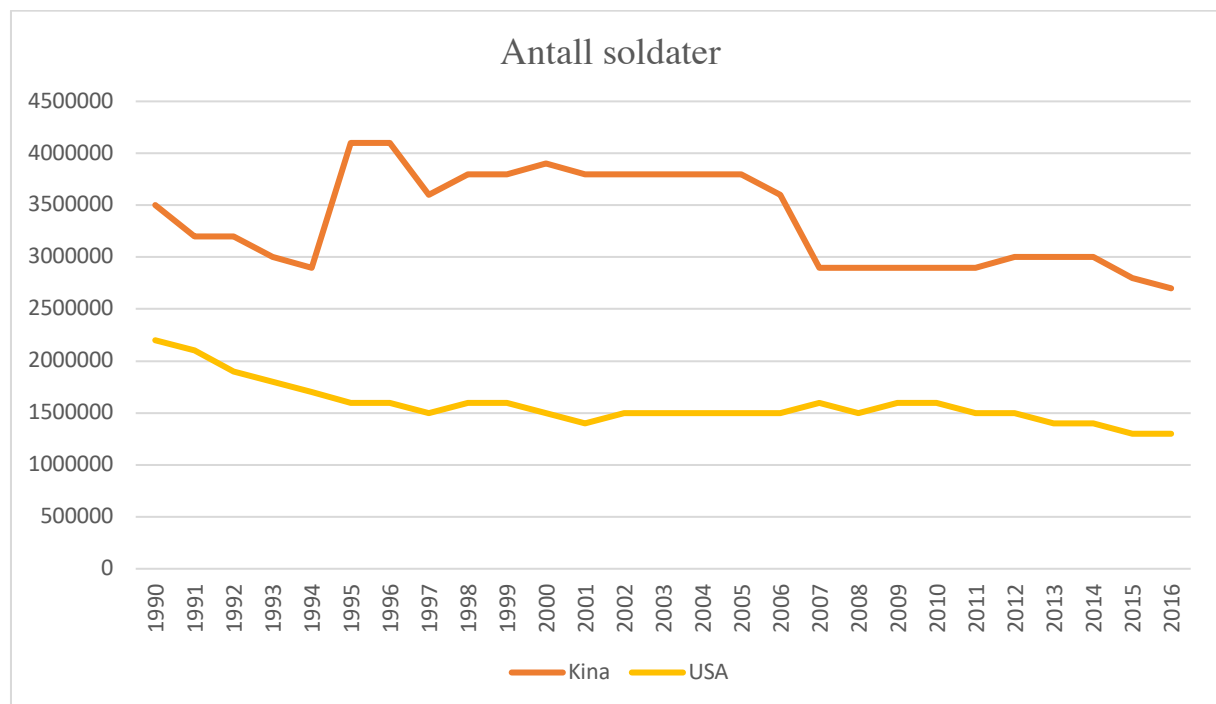
Ut ifra målene er det ingen tvil om at Kina nærmere seg USAs økonomi og noen vil kanskje argumentere for at Kina har gått forbi USA når det gjelder sammenligning av de to økonomiene (Allison, 2017, s. 10). Samtidig ser vi at Kina ikke vokser så mye forttere enn USA, men at vi kan se en forskjell i vekstraten. Det spås forskjellig, noen mener at Kina vil gå forbi USA i løpet av 20 år (Dobbins, 2012), noen mener at det kan ta 50 år (Casetti, 2003) og noen mener det allerede har skjedd (Allison, 2017, s. 10), men den generelle konsensusen virker å være at Kina vil dersom trendene fortsetter til slutt vil passere USA. Det er også den trenden vi ser i diagrammene over her. Altså er det ikke urimelig fra USAs side å føle seg truet av Kinas økonomiske vekst. Som Thucydides nevnte var ønske fra Sparta om å ivareta sine nasjonale interesser en viktig pådriver til krigen. Økonomisk sikkerhet og handel er

interesser som er viktige for både USA og Kina. Skal vi se erfaringen fra Peloponeser krigen er det rimelig å anta at ettersom Kina vokser vil de forvente mer respekt og sette høyere krav til USA.

Noe som er viktig å nevne når vi diskuterer Kinas mulige forbigåelse av USAs økonomi er at dette kun vil skje dersom trendene vi har sett de siste årene fortsetter. Mange spådde tidligere under Japans raske utvikling kunne føre til at de passerte USAs økonomi. Før de kom så langt som å ta igjen USAs økonomi møtte de på en stagnasjon i den økonomiske utviklingen sin (Friedberg, 2013; Lukin, 2019). Etter dette har ikke Japan bli sett på som noen trussel for USA, men har heller blitt en viktig alliert i Asia. Selv om det ikke virker som Kina er på vei mot en økonomisk stagnasjon nå er det ikke umulig at også de kan møte på en fartsnedgang i sin økonomiske utvikling.

4.1.2. Militærmakt og militærkapasitet

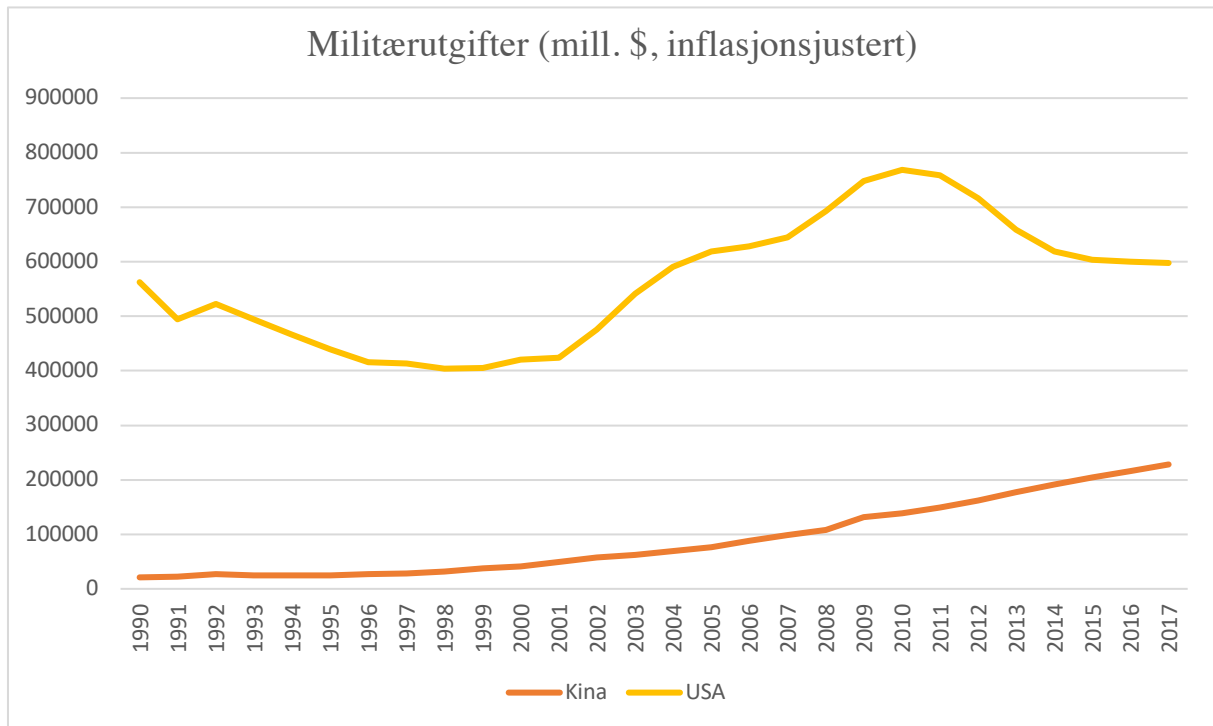
Antall soldater:

Figur 3.

Dette diagrammet viser antall soldater som er i aktiv militærtjeneste inkludert paramilitære styrker som kan bli brukt for å støtte eller erstatte de vanlige militærstyrkene hvert år mellom 1990 og 2016 (Verdensbanken).

Militærutgifter (mill. \$, inflasjonsjustert):

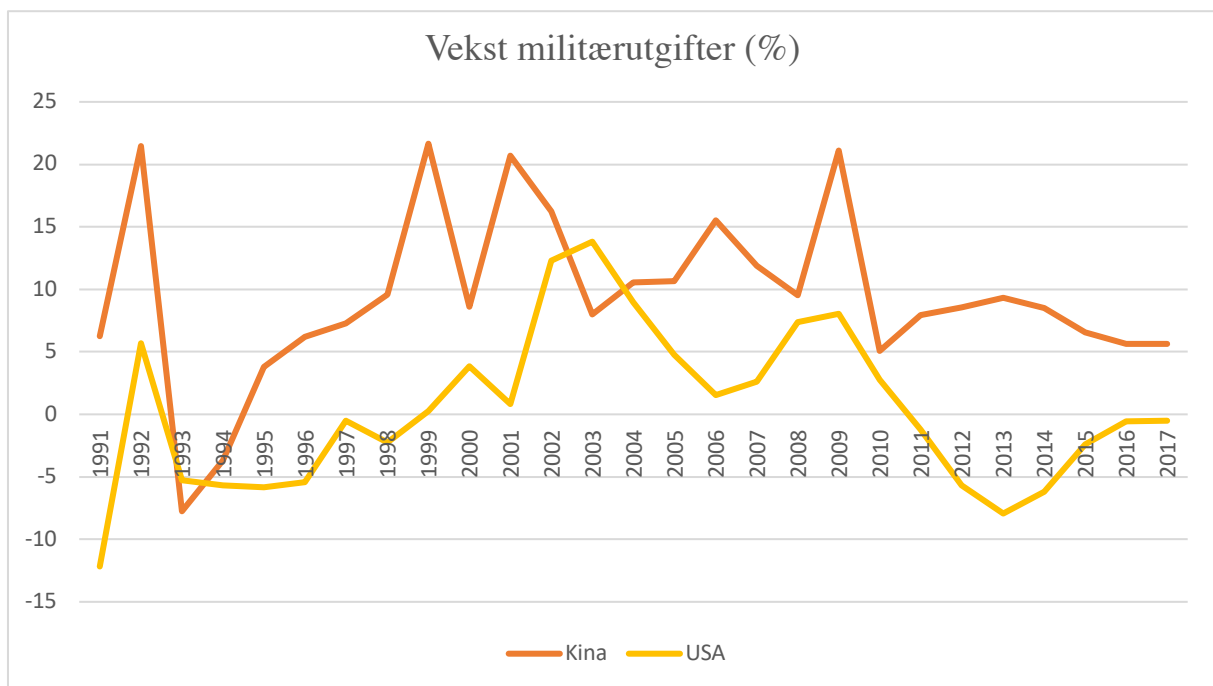

Figur 4.

Dette diagrammet viser militærutgiftene til landene i amerikanske dollar (2010) mellom 1990 og 2017. Dataen er hentet fra Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI).

Dataen er basert kun på åpne kilder.

Vekst militærutgifter (%):

Figur 5.

Dette diagrammet viser prosentvis vekst i militærutgifter i årene mellom 1991 og 2017 (SIPRI).

Under en krig er det viktig med militær makt. Tidligere har vi sett at Kina nærmer seg USA økonomisk sett, men her kan vi se at det er en stor forskjell mellom landene. I figur 3 kan vi se at USA hadde i 2016 over dobbelt så mange aktive soldater som Kina. Vi kan se at trenden her stort sett har vært lik gjennom årene. USA skulle dermed ha et ganske stort overtak dersom det skulle bryte ut en tradisjonell krig mellom de to landene. Det som er interessant med å se på antall soldater er jo at vi vet Kina har en befolkning på nesten 1,5 milliard, mens USA nærmer seg beskjedne 400 millioner i forhold (FN). Derfor kan det synes å virke som militær makt er noe USA setter høyt på sin prioriteringsliste, mens det ikke synes å være like viktig for Kina.

I figur 5 ser vi et nytt bevis på at militær makt er viktig for USA. De har et enormt mye større militærbudsjett enn Kina. Her kan vi imidlertid se at Kinas utgifter etter tusenårsskifte har hatt en jevn økning. Den er dog ikke like markant som deres økonomiske utvikling. Vi kan se at USA hadde en topp 2010, året før Al Qaeda leder Osama Bin Laden ble drept (Kaye & Johnson, 2014). Etter dette har de hatt en jevn nedgang i militærutgifter.

Figur 4 viser prosentvis vekst i militærutgifter hvert år. Her kan vi se at Kina og USA følger noenlunde samme trend. Man kan ikke se noen spesiell bemerkelsesverdig økning hos Kina som kunne tilsi at de søkte større militærmakt. Det finnes heller ikke noen trend som viser at USA øker militærutgiftene fordi de føler sin militære makt blir truet.

Med andre ord kan vi ikke se noen spesielle tegn til at Kina skulle kunne ønske å overta USAs militærmakt. Selv om deres militærutgifter har økt noe etter 2000 samsvarer ikke økningen med den voldsomme økonomiske veksten vi så i figur 1 og 2. Dette kan tyde på at Kina ikke ønsker noen militær krig mot USA og at selv om de satser på økonomisk vekst (og teknologivekst som ikke diskuteres i denne oppgaven) så har de ingen intensjon om å ta over USAs posisjon som verdens største militær makt. Det virker heller ikke som om USA føler sin nasjonale sikkerhet er særlig truet ettersom de ikke har hatt noen spesiell økning i hverken antall soldater eller militærutgifter.

Vi kan ikke se noe spesielt tegn som tyder på at Kina skulle ønske en væpnet konflikt for å overta USAs maktposisjon. John J. Mearsheimer finner det som viktig at Kina også uttrykker dette overfor USA (2010). Som Graham Allison nevner i Thucydides fellen er det likevel ikke sikkert at USA dermed sagt vil føle seg trygge. Selv om den voksende makten ikke har noen intensjon om å ta over den ledende supermaktens posisjon, og heller ikke skulle ønske en væpnet konflikt kan frykten som Kinas vekst innstiller i USA gjøre at USA ser på krig som eneste utvei for å beskytte sin posisjon i verdensordenen og bevare sin nasjonale sikkerhet.

4.2. Situasjoner som kan utløse krig

4.2.1. Handelskrig:

Vi har over her etablert at Kina har nærmet seg USAs økonomi med stormskritt de siste årene. De har til og med gått forbi USA på en av målingene som er gjort. Samtidig som Kina har vokst har en handelskrig brutt ut mellom de to landene. Dette er en av de viktigste situasjonene i forholdet mellom Kina og USA i dag, men kan denne føre til en storkrig mellom de to landene og deres allierte? I juli 2018 implementerte USAs president nye tariffen på kinesisk import. Dette hadde i 2017 et omfang på 34 milliarder dollar og senere kom nye tariffen som hadde et omfang på 16 milliarder dollar. Kina svarte på dette med samme mynt, men kunne ikke matche USA med like høye tariffen ettersom Kina eksporterer mer varer til USA enn USA eksporterer til Kina (Liu & Woo, 2018). Vi kan se på tre hovedbekymringer hos USA som førte til handelskrigen. Den første er bekymring for at Kinas store handelsoverskudd ville føre til mindre jobber i USA. Den andre går ut på bekymringen for at Kina brukte ulovlige og urettferdige metoder for å tilegne seg amerikansk teknologi. Videre var den siste bekymringen for om Kina ønsket å svekke USAs nasjonale sikkerhet og maktposisjon i verden (Liu & Woo, 2018). Imidlertid ble de to landene enige om en stopp for handelskrigen i Desember under G20 toppmøtet (The Economist, 2018). Den har senere blitt tatt opp igjen om 5. Mai uttrykte den amerikanske presidenten gjennom det sosiale mediet Twitter at han ønsket å implementere enda ytterligere tariffen (The Economist, 2019).

Nå som vi vet hvordan handelskrigen har oppstått kan vi begynne å diskutere om denne kunne eskalere og føre til en potensiell krig mellom de to landene. Thucydides bragte opp frykt for at nasjonale interesser skulle gå tapt som et viktig punkt for at Peloponeser krigen oppsto i det gamle Hellas. En av årsakene til at tariffene ble implementert mot Kina var fordi den amerikanske presidenten var redd for at flere jobber ville forsvinne ut av USA sammen med Kinas økonomiske vekst. Donald Trump gikk til valg på å beholde og skape flere jobber for

amerikanere i USA (Jenkins, 2017). Et eksempel på amerikansk utflagging kan vi jo se på Apple-produkter. På en Iphone så står det at den er utviklet i California, men satt sammen i Kina. Det er dette den amerikanske presidenten til en viss grad vil prøve å unngå. Dersom flere og flere jobber skulle forsvinne ut av USA og inn i Kina vil dette føre til mindre vekst i amerikansk økonomi og høyere arbeidsledighet. Dette er derfor en viktig faktor for å opprettholde handelskrigen fra amerikansk side noe som kan gjøre konflikten mer betent.

Som nevnt har USA vært eneste ledende supermakt i flere tiår nå. Det er derfor nærliggende å tro at denne maktposisjonen har blitt en del av landets identitet. En av de nevnte hovedbekymringene som ledet til handelskrigen var om Kina skulle ta sikte på å true USAs maktposisjon. Thucydides nevnte Spartas truede ære og selvoppfatning som en årsak til at krigen mot Athen brøt ut. USA har gjennom handelskrigen vist at de ønsker å beholde sin plass som supermakt i verden og gitt signal for at de ikke bare vil gi fra seg sin økonomiske maktposisjon. Dersom konflikten skulle eskalere er det ikke usannsynlig at USA ville sett krig som eneste utvei for å nedkjempe Kina. Frykt og bekymring for Kinas utvikling har vært en viktig pådriver til handelskrigen og kan dersom situasjonen eskaleres også være en viktig pådriver for væpnet konflikt dersom USA skulle føle seg ytterligere truet.

Ved å initiere en handelskrig har USA på sin måte allerede anerkjent at Kinas voksende økonomi kan være en trussel for deres egen økonomi. Det blir derfor også meget viktig for USAs maktposisjon at de kommer seirende ut av denne handelskrigen. Dersom de ikke skulle gjøre det kan det sende et signal til andre land og organisasjoner om at Kina har overtaket på USA økonomisk. Derfor vil det være rimelig å anta at dersom de ikke kommer til en enighet der Kina kommer ut som taperen vil ikke USA avslutte handelskrigen fra sin side. På grunn av at Kina er de to største økonomiene i verden vil det da selvfølgelig være mulighet for at andre land vil kunne dras inn i konflikten, og da finnes det en mulighet, dersom Kina er sterke nok, til at det kan føre til en krig. Flere forskere har funnet at det finnes bevis for at handelskrigen ikke bare handler om økonomi men at det også er en maktkonkurrans (Hur, 2018; Liu & Woo, 2018). Om handelskrigen skulle komme til et punkt hvor den eskalerte til en væpnet konflikt vet begge landene at muligheten for et stort både økonomisk og militært tap kan være resultatet både for en eventuell vinner og taper. Det vil derfor kunne være i begges interesse og løse konflikten med møter og diplomati.

4.2.2. Situasjonen i Sør-Kina havet:

Som diskutert over så ser vi at USA har både mange flere aktive soldater enn Kina og bruker mye mer penger på militære slett. Likevel er Sør-Kina havet et konfliktområde der krig kan utløses og det har blitt et viktig fokus for forskere og andre journalister som følger USA-Kina forholdet tett (Creehan, 2012). Sør-Kina havet er et viktig område for militær, diplomatisk og økonomisk konkurranse. Der finnes det naturressurser som ingen har fått røre enda (Creehan, 2012). Konflikten ligger i hvem som har suverenitet over øyene og havterritoriene rundt. De som mener de har rett på de forskjellige territoriene er Brunei, Indonesia, Malaysia, Filippinene, Vietnam, Taiwan og selvfølgelig Kina, men USA sammen med India, Japan og Australia er involverte i disse havområdene. Den regionale organisasjonen ASEAN (Association for Southeast Nations) har kunnet hjelpe med noe konfliktløsning for å unngå militære sammenstøt, men det finnes ingen løsning enda (Scott, 2012). Kina uttrykker til en viss grad at de har suverenitet over hele området, men dette er ikke de andre landene enig i.

I denne konflikten er det mange deltagere. Altså er det større sjanse for at en vil gjøre opprør. Selv om ikke USA gjør krav på noe av territoriet vil de mest sannsynlig involveres i enhver militær konflikt som utløses i område på grunn av sin allianse med Filippinene. Samtidig dersom en krig på land i Sør-Øst Asia skulle bryte ut ville USA også vært pliktet til å beskytte Thailand mot et eventuelt angrep (Dobbins, 2012). Her ser vi eksempler på at USAs mange allierte kan føre landet inn i en krig mot Kina. Man kan anta at Kina ville tatt over disse havområdene med makt for lenge siden dersom de visste at de andre lands allierte ikke ville blandet seg inn i det.

Et viktig argument for at konflikten i Sør-Kina havet ikke vil eskalere inn i en væpnet konflikt er at en krig i dette område ville påvirket hele den globale økonomien. Den økonomiske risikoen ved å initiere en væpnet konflikt i området virker å være så stor at endringer i konflikten slik den er nå virke lite sannsynlig (Creehan, 2012). Dersom en av partene i konflikten skulle vurdere å initiere krig i området må dette vurderes nøye gjennom å analysere risikoene en slik konflikt kan ha for landet. Det er dermed mye sannsynlig at samtlige deltagere vil veie konsekvensene av en slik væpnet konflikt til for store for at de kan gå inn i krig og heller vil velge å løse problemene på diplomatisk måte.

Noe som kan bli en utløsende årsak for en militær konflikt i området kan rett og slett være et uhell, for eksempel at et kinesisk og et amerikansk skip krasjer. Ettersom forholdet mellom

USA og Kina under den pågående handelskrigen allerede er betent kan en slik hendelse være vanskelig å navigere (Eurasia Group, 2019). En slik hendelse har allerede oppstått i områ men denne eskalerte ikke i noen videre konflikt. Dette var da et amerikansk overvåkningsfly krasjet inn i et kinesisk kampfly der den kinesiske piloten døde (Allison, 2017). Det viser at løsninger på slike situasjoner ikke trenger å være krig, men ettersom dagens forhold er mer betent enn det var i 2001 er sannsynligheten større for at det kan gjøre det.

5. Konklusjon og avslutning

5.1. Blir det krig?

Vi kan se av oppgaven at maktforholdet mellom Kina og USA har endret seg siden USAs storhetstid etter den kalde krigen, men dette er mest på grunn av Kinas økonomiske vekst. De ligger fortsatt lang unna å ha samme militærkapasitet som USA. Derfor vil det virke i Kinas beste interesse at det ikke bryter ut noen krig mellom de to landene.

Man kan ikke gjøre en direkte konklusjon om det blir krig mellom Kina og USA eller ikke. Gjennom å diskutere det endrede maktforholdet dem imellom sett i lys av det Thucydides fellen sier er det vertfall sikkert at det finnes en mulighet for det. Det vi kan konkludere med er at Kina definitivt har nærmet seg USAs økonomiske makt og at de vil fortsette med dette dersom deres utviklingstrend fortsetter. Samtidig kan vi også se at Kina er et langt stykke unna USAs militære makt. Noe annet som vi også kan slå fast er at Kina er USAs definitivt største utfordrer og nærmer seg deres maktposisjon tettere enn USA har opplevd siden Sovjets fall. Dette anerkjenner USA gjennom å ha initiert en handelskrig med Kina der de viser frykt for at Kina skal svekke deres nasjonale sikkerhet og true deres maktposisjon. Denne har ført til et betent forhold mellom de to landene som gjør en krig mer sannsynlig enn om landene var på gode termer.

Videre kan vi konkludere med at den pågående handelskrigen og konflikten i Sør-Kina havet kan være med på å utløse krig, men at disse ikke kan utløse krig uten at de eskalerer kraftig. Handelskriger og konflikter oppstår med jevne mellomrom og man kommer stadig til enigheter. For at handelskrigen skal eskalere inn i en krig mellom de to landene virker to faktorer å være viktige: Kina må ikke gi seg og USA må føle at sin maktposisjon er så presset at de ikke finner noen annen utvei enn krig. Konflikten i Sør-Kina havet kan også være en mulig utløsende årsak for krig. Enten ved at USA må hjelpe sine allierte eller for å raskt avslutte en væpnet konflikt ettersom området er et så viktig økonomisk område. Ettersom

dette området er et så viktig økonomisk område for hele verden vil nok USA og Kina sterkt prøve å unngå en væpnet konflikt her.

5.2. Avslutning

Jeg startet ut med følgende problemstilling; Hvordan har maktforholdet mellom Kina og USA endret seg, kan dagens handelskrig og konflikten i Sør-Kina havet utløse en potensiell storkrig? Gjennom analyse av tall og faglitteratur har jeg funnet tydelig tegn på at en endring i maktforholdet mellom de to landene har skjedd, men at den kanskje ikke er like drastisk som jeg først antok når jeg startet å utforme problemstillingen. Kina har definitivt de siste årene fått mer makt, men de har likevel ikke gått forbi USA enda. Samtidig kan vi også se tydelige tegn på hvordan handelskrigen og konflikten i Sør-Kina havet kan være potensielle årsaker til krig mellom de to landene. Formålet med oppgaven har ikke vært å finne noen generell viten om maktendringer, men heller å belyse et tema som er et av de aller viktigste i verdenssamfunnet i dag.

En av grunnene til at det er vanskelig å konkludere med om det blir krig mellom de to landene eller ikke er fordi vi rett og slett ikke helt vet hvordan en krig ser ut i det 21. århundre. Dette kunne det vært interessant å forske videre på. Etersom teknologien har utviklet seg kan det være vanskelig å vite hvilken fremgangsmåte man skal bruke for å angripe et land, for eksempel har vi blant annet fått droner som kan fjernstyres uten mannskap ombord. Den neste store krigen mellom utviklede land vil derfor kanskje bli en mer eller mindre prøveomgang for å finne ut hva som funker og ikke. Selv om Kina fortsetter sin utvikling har de ennå ikke gitt noe uttrykk for at de ønsker USAs maktposisjon. Dette kunne det også vært interessant å forske videre på. Noe annet som hadde vært interessant å se videre på er hvordan det politiske og teknologiske maktforhold mellom dem er. Som vi vet har jo både Kina og USA satset tungt på teknologi.

6. Litteraturliste

- Allison, G. (2017a). *Destined for war: Can America and China Escape the Thucydide's trap*. Boston – New York: Houghton Mifflin Harcourt.
- Beckley, M. (2018). The Power of Nations: Measuring what matters. *International Security* 43(2), 7-44. Hentet fra: <http://muse.jhu.edu/>
- Casetti, E. (2003) Power Shifts and Economic Development: When Will China Overtake the USA? *Journal of Peace Research*, 40(6), 661-675. Hentet fra: <https://doi.org/10.1177/00223433030406003>
- Council of Foreign Relations (2019). U.S. Relations with China. Hentet fra: <https://www.cfr.org/timeline/us-relations-china>
- Creehan, S. (2012). Assessing the Risks of Conflict in the South-China Sea. *SAIS review of International Affairs*, 32(1), s. 25-128. Hentet fra: <https://doi.org/10.1353/sais.2012.0006>
- Dobbins, J. (2012). War with China. *Survival*, 54(4), s. 7-24. Hentet fra <https://doi.org/10.1080/00396338.2012.709384>
- Eurasia Group (2019). Top Risks 2019. Hentet fra: <https://www.eurasiagroup.net/issues/top-risks-for-2019>
- FN-sambandet (2019). Befolkningstall. Hentet fra: <https://www.fn.no/Statistikk/Befolkningstall>
- Friedberg, A. L. (2005). The Future og U.S.-China Relations: Is Conflict Inevitable? *International Security*, 30(2), s. 7-45. Hentet fra: <http://www.jstor.org/stable/4137594>
- Hur, N. (2018). Historical and Strategic Concern over the US-China Trade War: Will They Be Within the WTO? *Journal of East Asia and International law*, 11(2), s. 393-411. Hentet fra: <https://doi.org/10.14330/jeail.2018.11.2.07>
- Jenkins, H. W, Jr. (2017, 25. Januar). Corporate America Taken Hostage; Business is charged with creating jobs to keep Donald Trump off his trade warhorse. *Wall Street Journal*. Hentet fra: <https://search.proquest.com/docview/1861666809?accountid=12870>
- Kaye, B. K. & Johnson, T. J. (2014). The Shot Heard Around the World Wide Web: Who Heard What Where about Osama bin Laden's death. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 19(3), s. 643-662. Hentet fra: <https://doi.org/10.1111/jcc4.12055>
- Levy, J. S. (1985). Theories of Genereal War. *World Politics*, 37(3), s. 344-374. Hentet fra: <http://www.jstor.org/stable/2010247> .

- Liu, T. & Woo, W. T. (2018). Understanding the U.S.-China Trade War. *China Economic Journal*, 11(3), s. 319-340. Hentet fra: <https://doi.org/10.1080/17538963.2018.1516256>
- Lukin, A. (2019). The US-China Trade War and China's Strategic Future. *Survival*, 61(1), s. 23-50. Hentet fra: <https://doi.org/10.1080/00396338.2019.1568045>
- Mearsheimer, J. J. (2010). The Gathering Storm: China's Challenge to US power in Asia. *The Chinese Journal of International Politics*, (3), s. 381-396. Hentet fra: <https://doi.org/10.1093/cjip/poq016>
- Prueher, J. W. (2017). Destined for war: can america and China escape the Thucydides trap? *United States Naval Institute*, 143(9), s. 80-81.
- Scott, D. (2012). Conflict Irresolution in the South China Sea. *Asian Survey*, 52(6), s. 1019-1042. Hentet fra: <http://www.jstor.org/stable/10.1525/as.2012.52.6.1019>.
- Statistisk Sentralbyrå. (2018). Hva er egentlig BNP? Hentet fra: <https://www.ssb.no/nasjonalregnskap-og-konjunkturer/artikler-og-publikasjoner/hva-er-egentlig-bnp>
- Stockholm International Peace Research Institute (2019). Data for all countries from 1988-2018. Hentet fra: <https://www.sipri.org/databases/milex>.
- The Economist (2018, 2. Desember). The US-China trade war is on hold. Hentet fra: <https://www.economist.com/finance-and-economics/2018/12/02/the-us-china-trade-war-is-on-hold>
- The Economist (2019, 9. Mai). America Ratchets up the pressure in its trade war with China. Hentet fra: <https://www.economist.com/finance-and-economics/2019/05/09/america-ratchets-up-the-pressure-in-its-trade-war-with-china>
- Verdensbanken (2019). World Bank Open Data. Hentet fra: <https://data.worldbank.org/>
- Webb, M. C. & Krasner, S. D. (1989). Hegemonic Stability Theory: An Empirical Assessment. *Review of International Studies*, 15(2), s. 183-198. Hentet fra: <https://www.jstor.org/stable/20097178>
- Wohlfort, W. C. (1999). The Stability of a Unipolar World. *International Security*, 24(1), s. 5-41. Hentet fra: <http://www.jstor.org/stable/253946>
- Wu, C. K-S. (2017). Book Review. *American Journal of Chinese studies*, 25(8), s. 83-84.